

Plenum

Torsdag 30.5.2024 kl. 16.00—18.41

4. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 17 och 26 § i alkohollagen

Regeringens proposition RP 7/2024 rd
Utskottets betänkande ShUB 5/2024 rd
Utskottets betänkande StoUB 1/2024 rd

Första behandling

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 4 på dagordningen presenteras för fortsatt första behandling. Till grund för behandlingen ligger stora utskottets betänkande StoUB 1/2024 rd. Stora utskottet instämmer i det beslut riksdagen fattade 24.5.2024. Enligt 53 § i arbetsordningen kan ändringsförslag till innehållet i lagförslaget inte längre framställas. — Debatt, ledamot Räsänen, Päivi, varsågod.

Debatt

17.02 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva suuren valiokunnan mietintö alkoholilain muutoksesta on varsin lyhyt ja ytimekäs. Siihen sisältyy lausuma, sama lausuma, joka sisältyi myös sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietinnön vastalauseeseen, jossa todetaan, että ”eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa alkoholilain muutoksista aiheutuvia vaikutuksia erityisesti perheisiin ja lapsiin sekä alkoholikuolleisuuden ja ryhtyy tarvittaessa havaittujen ongelmien korjaamiseen sosiaali- ja terveyspolitiikan sekä veropolitiikan keinoin”. Tämä lausuma on hyvä, se on tarpeen, mutta kyllähän se kertoo tämän lakiesityksen haitallisista vaikutuksista, joita tässä jo ponnassa ennakoidaan ja joita aiotaan sitten muilla keinoilla, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja veropolitiikan keinoilla, ryhtyä paikkaamaan.

Tämä esitys todellakin laajentaisi merkittävästi alkoholijuomien saatavuutta. Näiden vahvempien juomien myyntipaikkojen määrä nousisi 17-kertaiseksi nykytilaan verrattuna. Kun Alkolla on tällä hetkellä 373 myymälää, niin näitä vähittäismyyntiluvan haltijoita on 6 300. Alkoholin saatavuus ei tälläkään hetkellä ole Suomessa ongelma, mutta sen sijaan alkoholihaitat ovat. Kyllä tällä päätöksellä valitettavasti ollaan irtautumassa kansanterveyslähtöisestä, pohjoismaisesta, meidän naapuriemme rintamasta. Ruotsissa edelleen raja on 3,5 prosenttia eli sitä vahvempia juomia ei ole kauppojen hyllyillä, Norjassa 4,75 prosenttia.

On myönteistä, että alkoholin kokonaiskulutus, etenkin nuorten alkoholinkäyttö, on Suomessa laskussa. On myönteistä, että myös täysraittius on tullut muotiin. Ja hallituksen eduksi on todettava se, että alkoholijuomien valmisteverotustahan ollaan kiristämässä kahdella prosentilla, mikä korottaa jonkin verran, noin prosentin verran, hintoja. Mutta kyllä meillä alkoholin liikakäyttö on edelleen vakava kansanterveysongelma. Kustannukset sii-

Punkt i protokollet PR 58/2024 rd

tä ovat yhteiskunnalle suuret, ne nousevat vuosittain lähes miljardiin euroon, minkä lisäksi alkoholisairaudet aiheuttavat työkyvyttömyyttä, ennen aikaista kuolleisuutta. Vuosittain noin 1 600 ihmishenkeä menetetään alkoholiongelmien vuoksi. 70 000 lasta elää perheessä, jossa vanhemmalla on vakava, siis vakava, päihdeongelma. Meillä syntyy vuosittain arvioiden mukaan, ihan hallituksen oman esityksen perusteluissa olevan arvion mukaan, 600—3 000 lasta, jolla on jonkinasteinen alkoholin aiheuttama häiriö, ja on kyllä järkyttävää, että lapsi jo syntyessään on alkoholin vaurioittama, mikä vaikuttaa pysyvästi hänen elämäänsä. Alkoholi liittyy joka neljanteen poliisin hälytystehtävään. Hyvinvointialueet, poliisi ja oikeuslaitos ovat kuormittuneita alkoholihaittojen vuoksi, ja sen vuoksi esimerkiksi itselleni on tullut nimenomaan lääkärikunnalta runsaasti viestejä, joissa on kerrottu, millä tavoin sairaaloissa, päivystyspoliklinikoilla ja kirurgien vastaanotoilla alkoholihaitat näkyvät, ja toivottu, että eduskunta ymmärtäisi hylätä tämän esityksen.

No, miten tätä esitystä on perusteltu? Olen löytänyt keskustelusta kaksi perustelua: on vedottu eurooppalaisiin juomatapoihin ja sitten kaupan, päivittäistavaraliikkeiden, tarpeisiin. Eurooppalaisia juomatapoja on monenlaisia. Jos katsomme tilastoja, niin voimme nähdä sen, että niissä maissa, joissa on käytössä monopoli, kuten Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa, alkoholin kokonaiskulutus samoin kuin alkoholihaitat ovat merkittävästi alhaisempia kuin muissa maissa, vaikkapa Tanskassa, jossa alkoholia myydään vapaasti kauppojen hyllyiltä. Ja meillä on itäeurooppalaista, hyvin, voi sanoa, humalahakuista eurooppalaista juomatappaa. Myös perinteisissä viinintuottajamaissa, esimerkiksi Ranskassa, päivittäisen käytön seurauksena maksakirroosi ja muut alkoholisairaudet ovat yleisiä. Ne eivät välttämättä näy humalahakuisena juomisena, mutta näkyvät nimenomaan alkoholisairauksina, joista ollaan erityisen huolestuneita.

Olen itse sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsen, ja kyllä tuo lausuntopalaute valiokunnassa oli murskaava. Minun on vaikea ymmärtää, miten ne edustajat, jotka ovat kuulleet kaiken sen lausuntopalauteen, voivat olla tämän esityksen takana. Tällaisenaanhan tätä esitystä ei kannattanut kuin päivittäistavarakauppa, jonka myynnin arvioidaan kasvavan 50 miljoonalla eurolla nimenomaan Alkon myynnin kustannuksella. Eli tämä esitys on 50 miljoonan euron lahja kaupalle, joka alkoholin lisäksi on ahnehtimassa hyllyilleen myös lääkkeitä.

Tämän esityksen yhteydessä on käyty paljon keskustelua myös tästä valmistustaparajoitteesta, jolle on sillekin sinänsä hyvät perustelut. Valmistustaparajoitteen leimaaminen EU-oikeuden vastaiseksi olisi aika vaarallista, koska jos joskus tulisi hallitus, joka haluaisi vielä nämä vahvemmat viinit kauppojen hyllyille, silloin sinne tulisi myös ottaa kaikki juomat, jos emme hyväksy tätä valmistustaparajoitetta periaatteellisista syistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

17.10 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Ihmettelen hiukan ylipäättänsä hallituspuolueiden linjaa siitä, että ei haluttu kuulla eurooppaoikeuden asiantuntijoita, jotka olisivat arvioineet tarkemmin, miten tämä hallituksen alkuperäinen esitys on eurooppaoikeuden vastainen, eli kun tämä valmistustaparajoite tulee. Se tyrmättiin suuressa valiokunnassa, ja pidän sitä kyllä erittäin valitettavana. Kyllähän asiantuntijatietoon pitäisi perehtyä niiden päätösten, mitä tästä talosta tulee ja mitä täällä tehdään, mutta nyt ei haluttu kuunnella asiantuntijoita. Vähän samoin kuin edustaja Räsänen viittasi sosiaali- ja terveysvalio-

Punkt i protokollet PR 58/2024 rd

kuntaan, jossa myöskään valitettavasti asiantuntijoita eivät lopulta tarpeeksi hallituspuolueet kuulleet.

Kaikista vaikein on minun ymmärtää tämä kristillisdemokraattien toiminta. Eli kristillisdemokraattien ollessa hallituksessa alkoholin saanti ruokakaupoista helpottuu. Ja ennen kaikkea kun tämä teidän hallituksenne esitys lopulta tulee EU-oikeudelliseen käsittelyyn, niin sehän johtaa siihen, että meidän Alkon asema murretaan. Eli kristillisdemokraatit tämän kaiken johtopäätöksenä ovat olleet myös aikaansaattamassa sitä. Edustaja Räsänen viittasi myös apteekkeihin, ja tämän hallituksen aikana aiotaan — jos hallitusohjelmaa lukee — myös apteekkien asemaa heikentää. Eli te istutte siellä hallituksessa, ja todella vetoan teihin, arvoisat kristillisdemokraatit, että todella ajaisitte sitä politiikkaa, mitä te olette luvanneet. Nyt käy ilmi, että teidän tuellanne hallitus vie näitä esityksiään eteenpäin, koska te olette siihen hallitusohjelmaanne niin voimakkaasti sitoutuneet, ja kyllä ihmettelen sitä. Tämä apteekkiasia tulee käsittelyyn myöhemmin, ja katsotaan, miten Alkon kanssa käy, mutta kyllä me muistamme, että kristillisdemokraatit olivat kuittaamassa näitä päätöksiä. [Sari Tanus: Ovaskalle tiedoksi, että kristillisdemokraatit ovat vastustaneet koko ajan tätä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

17.12 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä suuren valiokunnan mietinnöstä: Minusta mietintö on, no, ensinnäkin lyhyt ja ytimekäs mutta myös vastuullinen. Tämä lausuma, joka sinne tuli, on varmastikin vastuullista politiikkaa, ja hyvän näin, että sitä nyt seurataan sitten jatkossa. Ei kai uudistuksia kannata tehdä, jos ei katso, mihin suuntaan ne sitten lopulta menevät.

Mutta tässä nyt käydään tätä samaa keskustelua monetta kertaa siitä, että nyt saatavuutta todellakin lisätään, kuten edustaja Räsänen sanoi. Mutta tämä nyt ei edelleenkään ole 2000-luvun Suomessa alkoholipolitiikassa ollut enää minkäänlainen argumentti. Saavutettavuutta lisättiin 2016 liikeaikalain kumoamisen yhteydessä, edellisessä uudistuksessa 2018, ja kokonaiskulutus vain laskee. Joten siinä mielessä tämä saavutettavuus ei ole enää argumentti — varsinkaan, kun me taas kerran hintoja nostamme.

Ja mitä tulee alkoholiverotukseen, se on kyllä Suomessa ylivoimaisesti suurinta koko Euroopassa, lähes tuplat jokaisessa, niin oluessa, viinissä kuin kovissa viinoissakin, joten se on kyllä aika lailla tapissa siinä suhteessa. Mutta siihen, että tämä uudistus lisäisi kokonaiskulutusta, en usko pätkääkään. Muun muassa edellisen uudistuksen jälkeen kokonaiskulutus laski 11 prosenttia, ja näillä veronkorotuksilla se varmasti jatkaa laskua.

Sitten edustaja Ovaska otti EU-oikeudellisen aseman huomioon. Siinä mielessä se oli hiukan kornia — no, hän lähti jo salista — että nimenomaan keskusta puhuu tästä ja itse asiassa sosiaalidemokraatit samoin, koska EU:n aikana, kun Suomi on ollut EU:ssa, tämä valmistustarajoitin itse asiassa on ollut niin keskustalaisissa hallituksissa kuin demarihallituksissa voimassa pidemmän aikaa kuin nyten ilman tätä rajoitinta. Vuonna 2018 kyllä me sen poistimme ja nyt me palautamme. Mutta tässä ei ole sen suurempaa EU-oikeudellista syytä, ei niin ennen tätä uudistusta kuin jälkeenkään.

Itse asiassa, kun täällä näihin eurooppaoikeuden professoreihin viitattiin, eurooppaoikeuden professori Snell sanoi, että tässä ei pitäisi missään nimessä edes käsitellä SEUT 34 tai 36 artiklaa, jotka ovat tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia artikloja, vaan nimen-

Punkt i protokollet PR 58/2024 rd

omaan 37:ää, joka taas koskee kansallisia monopoleja. Siinäkin suhteessa en näe tässä suurempia ongelmia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

17.14 Ville Valkonen kok: Arvoisa puhemies! On aika ottaa jälleen yksi askel luottamuksessa suomalaisiin. Ylivoimaisesti suurin enemmistö suomalaisia käyttää alkoholia, niin kuin muitakin nautintoaineita, vastuullisesti ja kohtuudella.

Päihdeongelmat ovat täysin todellisia, ja kukaan ei vähättele niitä. Alkoholiin liittyy paljon yhteiskunnallisia, suoria ja välillisiä, haittoja, mutta niiden hallintakeinot ovat ennen kaikkea päihdepalvelut, valistus ja ennalta ehkäisevä työ.

Se ei ole peruste rajoittaa koko väestön kulutusmahdollisuuksia, että tietyllä ryhmällä on haittoja, varsinkin kun nyt tehdään hyvin maltillinen uudistus, sen seurauksia seurataan aivan kuten edellisenkin uudistuksen osalta ja kaikki uudistukset tehdään harkiten ja askel kerrallaan. Suomalainen alkoholipolitiikka ei tällä muutoksella mullistu tai muutu täysin toisenlaiseksi, ja me voimme aina tehdä tarkennuksia lainsäädäntöömme. Suomalaiset ansaitsevat luottamusta myös alkoholin suhteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä. — Mikrofoni.

17.16 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä alkoholilain muutos on todellakin sellainen, mitä kristillisdemokraatit eivät ole kannattaneet, eivät hallitusneuvotteluissa, eivätkä tämäntyyppiset muutokset ole olleet kristillisdemokraattien kannattamia myöskään aiemmin. Aivan johdonmukaisella linjalla siellä sosiaali- ja terveystieteiden valiosuorissa kristillisdemokraatit Päivi Räsänen johdolla ovat olleet vastustamassa tätä ja, niin kuin kollega tuossa edellisessä puheenvuorossa hyvin avasi, niitä epäkohtia, haittoja eri sektoreilla, mitä alkoholin saatavuuden lisääminen tekee. Me kaikki ymmärrämme, että jos haluamme terveyttä ja hyvinvointia edistää, niin emme voi olla kannattamassa tämäntyyppistä lakimuutosta. Samoin suuressa valiokunnassa, jossa itse istuin, näihin sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietinnössä hyvin avaamiin epäkohtiin perustuen olin esitystä vastustamassa, eli edelleenkin tietysti terveydenhuollon pitkän linjan ammattilaisena myöskin ja lääkärinvalan vannoneena toivoisin, että ehkä tässä jotakin vielä voisi tapahtua, että tämä lakiesitys ei etenisi.

Tähän on tuotu hyvä ponsi siitä, että seurataan vaikutuksia erityisesti perheisiin ja lapsiin sekä alkoholikuolleisuuteen, ja velvoite, että tarvittaessa ryhdytään havaittujen ongelmien korjaamiseen ja sosiaali- ja terveystieteiden sekä veropolitiikan keinoin. Siis ryhdytään haittojen korjaamiseen, mutta totta kai tämän päivän politiikkaa olisi se, että me ennaltaehkäistään eikä tehdä sellaisia muutoksia, jotka lisäävät monella tapaa näitä haittoja ja epäkohtia, joita sitten ruvettaisiin myöhemmin korjaamaan.

Haluaisin tässä edeltäville puheenvuoroa käyttäneille myös sanoa, että kyse ei ole vain alkoholin väärinkäytöstä aiheutuvista haitoista, vaan kaikki varmasti tietävät, että alkoholi on solumyrkky ja se lisää esimerkiksi syöpätauteja. Me paljon puhumme siitä, kuinka syöpätaudit ovat lisääntyneet ja hoidot ovat pitkiä ja hyvinkin kalliita — alkoholi lisää syöpätauteja. Eli toivoisin tietysti, että nyt seuraavana kesäviikonloppuna, kun näitä mietintöjä ehkä vielä joku lukee ja perusteluja lukee, sieltä voisi löytyä sellaista konsensusta, että ehkä ensi viikolla voisimme päätyä tässä salissa toisenlaiseen päätökseen.

Punkt i protokollet PR 58/2024 rd

Sitten haluaisin peräänkuuluttaa myös vastuullisuutta päivittäistavarakaupalta. Siellä puhutaan paljon vastuullisesta toiminnasta, ilmasto- ja ympäristövaikutuksista muun muassa liittyen siihen, minkälaisia energiamuotoja kaupassa käytetään ja niin edelleen, tai mistä hankitaan tuotteita, niin toivoisin, että päivittäistavarakauppiat myös miettivät asiakkaita. Täysin heidän päätettävissään on, minkälaisia tuotteita sinne hyllyille otetaan. Toivottavasti sieltä löytyy laajalti alkoholittomia ja mietoja vaihtoehtoja. Ei kenenkään kauppiaan tarvitse ottaa vahvempia sinne myyntivalikoimaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

17.19 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä alkoholilain muuttamisesta, joka 17-kertaistaisi vahvempien oluiden, siidereiden ja viinien myyntipisteet päivittäistavarakauppoihin, kioskeille ja huoltamoille. Tämä esitys ei ole perusteltu, ja meidän velvollisuutemme olisi hylätä se.

Ensinnäkin esitys lisää alkoholin kulutusta, mikä johtaa väistämättä alkoholihaittojen lisääntymiseen. Kansainvälinen tutkimuskirjallisuus tukee tätä, ja THL:n mukaan alkoholi-myymlöiden lisääntyminen johtaa johdonmukaisesti alkoholin kulutuksen kasvuun. Maailman terveysjärjestö pitää pohjoismaista valtiollisen yksinoikeusjärjestelmän mallia hyvänä esimerkkinä alkoholihaittojen vähentämisestä. Miksi emme voisi jatkaa tätä hyväksi todettua linjaa?

Toiseksi tämä esitys lisää eriarvoisuutta yhteiskunnassamme. Alkoholinkäytön lisääntyminen heikentää erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tilannetta. Tämä näkyy myös terveyserojen kasvuna. Erityisesti lapset kärsivät vanhempiensa alkoholinkäytön lisääntymisestä. Arviolta 70 000 lasta Suomessa asuu perheessä, jossa vanhemmalla on alkoholiongelma. Tämä lisää lasten tapaturmariskiä, sairaalahoitoja ja psyykkisen kehityksen häiriöitä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on esittänyt lakiesityksen hylkäämistä erityisesti sen negatiivisten sosiaali- ja terveyspoliittisten vaikutusten vuoksi ja on katsonut, että lasten edun ja hyvinvoinnin ja oikeuksien toteutumisen kannalta on perusteltua tämä esitys hylätä.

On myös huomattava, että suomalaiset eivät halua väljempää alkoholipolitiikkaa. THL:n tutkimuksen mukaan vain 26 prosenttia vastaajista kannattaa alkoholipolitiikan höllentämistä, mikä on alin osuus sitten vuoden 2015. Hallituksen esityksellä on laajat negatiiviset vaikutukset, jotka kohdistuvat yksilöihin, perheisiin ja koko yhteiskuntaan. Alkoholin riskikäyttö koskettaa vähintään puolta miljoonaa suomalaista, ja kokonaiskulutuksen lisääntyessä myös riskit kasvavat. Erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointi on vaaka-
laudalla.

YK:n lapsen oikeuksien komitea on vuonna 2023 suosittanut Suomea tehostamaan toimia nuorten alkoholinkäytön ehkäisemiseksi. Tämä esitys on ristiriidassa näiden suositusten kanssa. Meidän on mietittävä, millaisen viestin haluamme lähettää lapsillemme ja nuorillemme. Haluammeko heikentää heidän hyvinvointiaan ja tulevaisuuttaan vai tukea heidän kasvuaan ja kehitystään turvallisessa ympäristössä?

Arvoisa puhemies! Meidän tulee hylätä tämä esitys. Se ei ole kansanterveyden, lasten hyvinvoinnin eikä kansakunnan etu. Alkoholista ei yleensä mitään hyvää seuraa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 58/2024 rd

17.22 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Ymmärtääkseni tässä istunnossa ei vielä tarvitse tehdä hylkäysesitystä, mutta ilmoitan, että kannatan edustaja Asellin äsken ilmaisemaa hylkäyskantaa tässä asiassa.

Halusin käyttää puheenvuoron lääkärinä ja kansanedustajana. Täällä on kuultu erinomaisia puheenvuoroja, kuten äsken edustaja Asellin ja myös aiemmin edustaja Räsäsen puheenvuorot. Alkoholi on addiktoiva aine ja päihde, ja me tiedämme, että se aiheuttaa yhteiskunnassa paljon ongelmia — perheväkivaltaa, lasten laiminlyöntiä, tapaturmia voimakkaassa käytössä, hitaasti kehittyviä sairauksia ja ehkä kaikkein surullisimpana sikiövaurioita. On arvioitu, että Suomessakin syntyy satoja FAS-syndrooman omaavia lapsia, jotka ovat vaurioituneet kehityksessään äidin alkoholinkäytön seurauksena. On kuitenkin epärealistista ajatella, että voisimme juuria alkoholin pois länsimaisesta yhteiskunnasta kokonaan. Kieltolakia kokeiltiin jo sata vuotta sitten, ja tulos oli huono.

Eri maissa on niiden historiasta johtuen — maantieteestä johtuen, uskonnosta ja muista kulttuurisista asioista johtuen — hyvin erilaisia alkoholipolitiikkoja tai alkoholikulttuureja, jos näin voidaan sanoa. Kuten kaikki tiedämme, Suomi, Ruotsi ja Norja, me pohjoiset valtiot täällä, olemme olleet rajoitetumman alkoholinjakelun kannalla, ja minusta se on sopinut hyvin meidän olosuhteisiin. Monissa Etelä-Euroopan maissa alkoholin kokonaiskulutus on ollut suurempi, mutta sitten toisaalta humalahakuinen juominen, joka taas meillä on kuitenkin ollut yleistä, on ollut vähäisempää, ja alkoholin haitat ovat tulleet nimenomaan sen kokonaiskulutuksen kautta.

Itse kannatan tietysti — ja luulen, että koko sali täällä kannattaa — valistustoimintaa, jotta me voisimme kohtuullistaa ja vähentää alkoholin käyttöä. Arvostan itse henkilökohdaisesti täysraittuutta, jos sillä nyt on jotain merkitystä tässä, vaikka ei sinänsä pitäisi olla, eli itse olen maltillisen alkoholinkäytön kannattaja.

No, nyt on tämä konkreettinen lainsäädäntötilanne tässä, ja kyllä se niin vain on, että saatavuuden lisääminen vaikuttaa käyttöä lisäävästi. Se, että samaan aikaan tapahtuu muita asioita — esimerkiksi verotuksen, elämäntapojen muutosten, työkulttuurin muutoksen ja niin edelleen seurauksena — jotka vähentävät alkoholinkäyttöä, on hyvä asia. Mutta vielä enemmän se vähenisi, jos me emme lisäisi saatavuutta.

Eli tässä lyhyesti perustelut sille, että olen tämän hylkäämisen kannalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viitaten edustajan puheessaan esittämiin pohdintoihin totean, että ensimmäisessä käsittelyssä ei voi tehdä hylkäysesityksiä, mutta toisessa käsittelyssä voi. [Aki Lindén: Just, kiitoksia!] — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.26 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomalaisille tämä alkoholilainsäädännön muuttaminen silloin tällöin taitaa olla melkein kansanharrastus, ja itse olen sellaisen pitkäjänteisen, rauhallisen alkoholipolitiikan kannattaja. Suomen valtiollehan aiheutuu valtavia menoja siitä, että alkoholin aiheuttamien sairauksien kustannukset nousevat jatkuvasti yhä korkeampiin lukuihin, ja huolestuttavimpia ovat tietenkin nuorten keskuudessa tapahtuvat ongelmat. Edustaja Lindén oivallisesti kuvasi ongelmat näillä syntyvillä lapsilla, jotka ovat kärsineet, kun odotusaikana vanhemmat ovat nauttineet ja varsinkin jos äiti on nauttinut alkoholia. Voi aiheutua sikiölle sellaisia vaurioita, jotka eivät koskaan parane. Nämä ovat aivan järkyttäviä tapauksia.

Olisin toivonut, että tämä lakiesitys olisi jäänyt tulematta, oltaisiin jatkettu samalla vanhalla tavalla. Se, että meillä Suomessa on voimassa tämä Alkon monopoli, on hyvä asia.

Punkt i protokollet PR 58/2024 rd

Valtion pitää saada tuloja, kun siitä aiheutuu valtavasti myös menoja. Ja sitten sitä, kun näitä prosenttiosuuksia ja myyntipaikkoja muutellaan jollakin prosenttimuutoksella — menee vaikka nyt ruokakauppaan myytäväksi joku vähän vahvempi juoma — minä en pidä ollenkaan hyvänä.

On tärkeää, että kansanterveydestä pidetään huolta, ja eduskunnalla on minusta siinä erittäin tärkeä — ja tärkein — rooli tässä maassa. Totta kai vanhempien pitää kasvattaa lapsensa siihen maailmaan, missä me elämme, oppia elämään myös näiden nautintoaineiden kanssa, että joka kodissa kerrotaan, miten tämä asia tulee hoitaa, jotta ihminen säilyy terveenä ja hyvinvoivana.

Mitä tulee näihin Euroopan unionin kommentteihin Suomen alkoholipolitiikasta, niin nähdäkseni ainoa järkevä tapa on se, että olemme rauhallisia ja pidättyviä. Monopolia kannattaa suojella niin, että se säilyy edelleen meillä tällä tavalla, enkä jaksa uskoa vielä tänäkään päivän jälkeen, että alkoholin saatavuus olisi jollekin ongelma — se liika määrä aina on ollut. Niitä tapauksia on tässä maassa aivan riittävästi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi, kun edustaja Ovaska hyvässä puheenvuorossaan äsken nosti esille myös nämä apteekkien mahdolliset muutokset, niin toivoisin, että hallitus ei siihen puutu, koska jos meillä apteekkilaitosta ruvetaan supistamaan, se johtaa armotta siihen, että maaseutukunnista apteekit poistuvat, ja se taas johtaa siihen, että olemme sitten todella isoissa ongelmissa. Toivon, että tämä otetaan vakavasti. Molemmat asiat ovat vakavia, ja apteekkia pidän sellaisena elämän ja kuoleman kysymyksenä, koska maaseutukunnissa on paljon vanhoja ihmisiä, ja heille se lääkkeen saanti, nopea saanti, on aivan henki ja elämä. Toivon tässä asiassa hallitukselta viisautta ja pidättyvyyttä, että otetaan huomioon koko Suomi, ei vain niitä kasvukeskuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.28 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen tuossa monta semmoista asiaa jo sanoikin, mitä oli itsellä mielen päällä. Täällä tulivat esille esimerkiksi nämä syöpäsairaudet, ja olin tuossa Saimaan Syöpäyhdistyksen vieraana joku aika sitten, ja kysyin sitten siellä, että mikä heidän kantansa tähän on, niin he sanoivat, että se on selkeä nolla, koska on syöpälajeja, joita alkoholi voi olla aiheuttamassa, ja sitten erityisesti uusimisriski kasvaa.

Mutta pari huomiota. Olen tästä toisesta jo aiemminkin täällä puhunut, mutta tuntuu, että se ei nyt oikein tartu. Mutta ensimmäisenä tämä, että kyllähän tässä tämä alkoholilain liberalisointi on vähän tämmöinen keppihevonen sille, että kaupan keskusliikkeiden valtaa tässä kasvatetaan ja samalla Alkon tämmöinen murentaminen alkaa. Ja tässä on kyllä Kaupan liiton lobbarit tehneet hyvin työnsä, ja nyt siellä seuraavana tietysti ovat tulossa nämä lääkkeet samoihin kauppoihin, että hiemanhan tämä kylmii.

Mutta toinen on sitten tämä kysymys ikääntyneiden asemasta, kun tutkimusten mukaan suomalaisista 65 vuotta täyttäneistä miehistä lähes joka toisella ja naisista joka viidennellä on runsasta alkoholinkäyttöä, ja tämä absoluuttinen määrä kasvaa koko ajan. Iän myötä elimistö herkistyy näille, on psyykkisiä ja fyysisiä sairauksia, ja myös tapaturmariskit liittyvät tähän. Edelleen ne myös vaikeutuvat nopeasti iäkkäillä, koska niitä on myös vaikea havainnoida ja huomata, ja siitä seuraa se hoivan tarpeen lisääntyminen, mutta myös hoivaan pääsy yleensä viivästyy. Se kysymyshän tässä onkin, että on hyvin vaikea nähdä, miten tämä muutos edistää tätä asiaa ja miten on otettu huomioon tämä ikääntyneiden tilanne. Ja,

Punkt i protokollet PR 58/2024 rd

ikävä kyllä, joutuu itse vastaamaan kumpaankin kysymykseen, että ei mitenkään. — Kiitos, ei muuta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

17.30 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Talous vai terveys ja turvallisuus ajurina? Näitpä kysymyksiä me itse kukin kansanedustaja joudumme tykönämme miettimään, kun eteen tulee lakeja, joilla on sekä sosiaali- ja terveystaloudellisia että talous- ja elinkeinopoliittisia vaikutuksia. Yksi sellainen on Orpon hallitusohjelmaan kirjattu päätös tuoda vahvat 8-prosenttiset alkoholijuomat ruokakauppoihin. Tavoitteena on eurooppalaistaa suomalaisten kulutuskäyttäytymistä ja juomatapoja. Vuosikymmenien ajan viinit, väkevät oluet ja viinat on haettu Alkosta. Me ulkomailla reissanneet olemme vain voineet hämmästyä, miten siellä vastaavat tuotteet ovat olleet saatavilla tavallisten ruokakauppojen hyllyillä.

Lainsäädäntötyössä olen tottunut siihen, että ministeriöt puoltavat hallitusohjelman lakiesityksiä. Nyt on sitten nähty, ettei näin ole ainakaan kauppaan tuotavien 8-prosenttisten alkoholijuomien kohdalla. Niin sosiaali- ja terveysministeriö kuin poliiseja johtava sisäministeriö listaavat pitkän rimpsun huonoja puolia lain todennäköisistä vaikutuksista maasamme. Tahot edustavat ylivoimaista enemmistöä — 70 lausunnonantajaa 85:stä, jotka eivät puolla vahvempien juomien tuomista ruokakauppoihin. Perustelut ovat vahvasti sosiaali- ja terveystaloudellisia. Kun alkoholijuomien saatavuus paranee, sekä kulutus että haitat lisääntyvät ja hoitokulut kasvavat.

Lain puolesta puhujat, arvoisa puhemies, edustavat järkiään kaupan ja elinkeinoelämän toimijoita. Perusteluissa toistuvat tavoitteet tasoittaa kilpailuasetelmia alkoholin myynnissä ja laajentaa kuluttajien valinnanvapautta. Kuultiinpa lähetekeskustelussa sellainenkin näkemys, että vahvempien prosenttijuomien saanti kyläkaupoissa lisää maaseudun elinvoimaa. Tälle ei voi muuta kuin naurahda. Kun maaseutupaikkakunnilta viedään hyvinvointialueiden pakkosäästöissä terveysasemat, kuulostaa laajempi alkoholijuomien valikoima kyläkaupassa ontuvalta vastavedolta parantaa maalla asuvien palveluita. Lopulta alkoholilain talousvaikutuksenkin arvioidaan olevan neutraali, koska valtiolle lisääntyvien tulojen lasketaan kumoutuvan kasvavien hoitokustannusten vuoksi. Voi hyvällä syyllä kysyä, miksi ihmeessä laki on tuotu eduskuntaan.

Arvoisa puhemies! Liberaalimman alkoholipolitiikan tiellä lapset ja nuoret ovat selkeästi häviäjiä. Tästä ovat asiantuntijatahot laajasti samaa mieltä. Kun alkoholinkulutus kasvaa, kasvaa kiistattomasti myös turvattomuus kodeissa. Minun vaakakupissani painavat nimenomaan lapset, joita en halua laittaa uudistuksen maksumiehiksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

17.34 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa herra puhemies! Me suomalaiset ollaan semmoista Turmiolan Tommi -henkistä kansaa, ja alkoholismi on meillä kansansairaus ja iso syy meidän sote-menoille, niin kuin edellisissä puheenvuoroissa on todella hyvin esille tuotu. Mielenkiintoista on myös, kun kahlaillee läpi niitä lausuntoja, että ei siellä oikeastaan kauhean mairittelevia lausuntoja tälle lakiehdotukselle ole.

Perustelut, joita itse olen kuullut tämän lain jotenkin hyödyttämiseksi, ovat olleet kyllä hyvin ontuvia ja varsin heikkoja. Oma lemppari-inhokki on tämä maaseudun elinvoimalla

Punkt i protokollet PR 58/2024 rd

perustelu, siitä myös edellinen puhuja puhui. Se on nimittäin maaseudun aliarviointia kyllä pahimmillaan, jos meidän elinvoimaa lisätään sillä, että me saadaan kahdeksanprosenttiset kaljat kauppaan. Se kertoo oikeastaan aika karua kieltä myös ehkä hallituksen arvovalinnasta ja ajatuksesta meille haja-asutusalueelle.

Puhun tässä siinä mielessäkin ehkä tämmöisellä kokemuksen syvällä rintäänällä, että asun siellä maaseudulla. Minun kauppamatkani on 40 kilometriä. Minulle on ihan sama, saanko minä sen alkoholin sieltä 40 kilometrin päästä Alkosta vai 10 kilometrin päästä kyläkaupasta. Eli siinä vaiheessa, kun ihmiset sitä alkoholia tarvitsevat, he sen kyllä saavat riippumatta siitä, onko se hieman lähempänä vai ei. Alko-verkko on Suomessa hyvin kattava, eli lähestulkoon joka paikassa se Alko myös on.

Minä en oikeastaan, kun pohdin tätä asiaa, keksi mitään muuta syytä tuoda näitä vahvempia alkoholeja kauppaan kuin sen, että meidän kauppa saisi lisää voittoa, ja sen, että valtion monopoleja rapautettaisiin, ja se on minun mielestäni kyllä väärä valinta. Myös kun juttelee noitten kollegoitten kanssa tuolta muista maista — olen jutellut esimerkiksi islantilaisien ja norjalaisten kansanedustajien kanssa — niin heidän viestinsä on kyllä myös yksiselitteinen sen suhteen, että he eivät ymmärrä, minkä takia Suomessa tehdään tämmöistä alkoholipolitiikkaa. Olen heidän kanssaan siitä samaa mieltä.

Mutta näin yhteen summaten, kun tätä lakiesitystä on katsonut, valtion kassaa tai ihmisten elämänlaatua tällä esityksellä ei kyllä pelasteta tai paranneta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.36 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! On hienoa huomata, että tässä tärkeän asian äärellä, kun puhumme alkoholista, ymmärrys näyttää olevan hyvin laajaa niin hallituksen puolelta kuin sitten opposition puolelta yhteisesti. Edustaja Tanus piti varsin hyvän puheenvuoron, kuten myös edustajat Asell, Lindén ja Oinas-Panuma, tässä hetki sitten siitä, mitkä vaikutukset tällä on. Me puhutaan sosiaali- ja terveysvaikutuksista tietysti hyvin pitkälti silloin, kun puhutaan alkoholista ja sen mahdollisesta lisääntymisestä käytön suhteen.

Mitä muita vaikutuksia on, niin kun tuossa noita lausuntoja kävin osin läpi, kiinnitti huomiota Poliisihallituksen lausunto, jossa he toteavat: ”Yleisenä huomiona Poliisihallitus toteaa, että yhä vahvempien alkoholijuomien helpompi saatavuus saattaa arviomme mukaan lisätä yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvien tehtävien määrää. Vahvempien alkoholijuomien helpompi saatavuus todennäköisesti heijastuu alkoholista aiheutuvien haittojen laajempaan esiintymiseen muun muassa yleisessä katuverkossa ja ihmisten kodeissa, tarkoittaen näin poliisitehtävien määrän kasvua.”

Tämmöisenä kokemusasiantuntijana siinä, mitä lapsiperheessä silloin on, kun alkoholismia on, ja jos se lisääntyy yhtään esimerkiksi tämän päätöksen myötä, voin kyllä sanoa, että en näe tätä päätöstä todellakaan hyvänä. Alkoholismin lisääntyminen ja varsinkin lapsiperheissä ne kokemukset alkoholismista — kyllä ne ovat jäätäviä. Eli näillä puheilla totean, että en kannata todellakaan tätä uudistusta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

17.38 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Alkoholilaki puhututtaa jälleen. Alkoholin myyntiä vapauttava laki tuli reilu viikko sitten hylättynä ulos sosiaali- ja ter-

Punkt i protokollet PR 58/2024 rd

veysvaliokunnasta, ja tänään suuri valiokunta päätti sitten heittää sen takaisin tänne täysistunnon käsiteltäväksi ja koko eduskunnan käsittelyyn. Tässä seuraavaksi totean kolme syytä, miksi tämä laki on nähdäkseni huono.

Laissa halutaan laajentaa vahvojen oluiden, lonkeroiden ja siiderien, 8-prosenttisten tuotteiden, myyntiä kauppoihin niin, että vain käymisteitse valmistetut juomat kelpaavat noin 6 400 kaupan hyllyille. Suomalaiset tutut kotimaiset tuotteet jäisivät kuitenkin tämän rajoituksen vuoksi edelleen vain Alkon valikoimaan. Esimerkiksi minun seudullani Päijät-Hämeessä tuttua Hartwallin lonkeroa ei siis laista huolimatta kaupoissa tulisi näkemään. Siksi myös kaupalliset yrittäjät pitävät nykytilaa esityksen sisältöä parempana. Valmistustaparajoite suosii ulkomaisia halpatuotteita ja syö siten kotimaisten tuotteiden markkinaa. En voi hyväksyä tätä paikallisia yrittäjiä syrjivää lakia. Ainoa hyötyjä käsitykseni mukaan on kauppa, joka saa noin 50 miljoonan euron markkinaosuuksien lisäyksen. Edes Panimo-liitto ei kannata tätä lakia.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta arvioi tietenkin erityisesti näitä terveysnäkökulmia huolella. Alkoholin saatavuuden lisääntyminen lisää kulutusta ja sitä kautta hyvinvointialueiden kustannuksia. Vuoden 2018 uudistuksen jälkeen alkoholin aiheuttamien kuolemien määrä nousi 450 henkilöllä sekä muun muassa päivystyksen, lastensuojelun ja päihdepalveluiden tarve kasvoi saamiemme kuulemisten perusteella. Hallituksen esityksessä arvioitua kulutuksen kasvua ei kuitenkaan esitetä kompensoitavaksi hyvinvointialueille. Tätä kautta lasku kasvaa paitsi inhimillisesti myös toki taloudellisesti valmiiksi kuormittuneissa sosiaali- ja terveyspalveluissa, ja totta kai rahat pitää silloin leikata muista palveluista tämänkin laskun maksamiseksi. Yhtälö on järjetön.

Kansanedustajana en voi mitenkään tukea myöskään esitystä, jota tulee tämän valmistustaparajoituksen vuoksi todennäköisesti seuraamaan tuomio ja yli 1,2 miljoonan euron seuraamusmaksut Suomen valtiolle. EU-oikeuden asiantuntijat ja ministeriö olivat yksimielisiä siitä, että riski sille on ilmeinen, että tässä säädetään EU-oikeuden vastainen laki. Haluan kysyä kaikilta eduskunnan kansanedustajilta, oletteko te valmiita ottamaan tämän riskin vastaan. Se nimittäin pahimmillaan tarkoittaa myös Alkon monopolin purkamista ja sitä kautta varsin villiä alkoholisäätelyä myös Suomessa.

Hylystä ja tyrmäävästä palautteesta huolimatta käsittely jatkuu ja jatkuu ja jatkuu tässä täysistunnossa, sillä kokoomus ja perussuomalaiset haluavat viedä tämän lain kaikesta huolimatta läpi. Kristillisdemokraatit näyttävät [Puhemies koputtaa] tukevan tätä tavoitetta olemalla hiljaa hallituksen jäsenenä. Tätä lakia kyllä kritisoidaan, mutta tosiasia on se, [Puhemies koputtaa] että se vaatii puolet eduskunnasta mennäksensä läpi. [Sari Tanuksen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.41 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Vielä lopuksi omalta osaltani sen verran, että todellakin arvostan semmoista rauhallista, tasaista alkoholipolitiikkaa. Jos oikein muistan, niin tässä taannoin tuli tutkimus, jonka mukaan nuorten alkoholikäyttäytyminen on muuttunut hillitympään suuntaan, eliikä käytetään näitä miedompia aineita eikä väkeviä viinoja, mikä on erittäin hyvä. Jos kerran käytetään, otetaan hillitysti vaikka esimerkiksi sitä mietoa olutta, jos joku sitä haluaa. Pidän sellaista kehitystä hyvänä, koska ne väkevät viinat eivät ole nuorille tai varmaan kellekään liikana hyväksi. Tällainen suunta, jossa mennään lievempiin, miedompiin aineisiin, on hyvä suunta. Samalla olemme huo-

Punkt i protokollet PR 58/2024 rd

manneet myös sen, että alkoholinkäytössä lievää laskuakin on ollut. Tätä suuntaa kannattaa vaalia.

Ja mitä tulee sitten valtion tulokehitykseen alkoholiveron kautta, niin jos siellä nyt satuisi olemaan iso nousu, niin minä en ainakaan itse siitä nauttisi, koska tiedetään sitten toiselta puolelta, että menot kasvavat aivan hillittömästi, mitä tulee sosiaali- ja terveyspuoleen.

Pitkäjänteinen, rauhallinen alkoholipolitiikka on mielestäni paras, ja tämä esitys, mitä nyt käsittelemme, ei edusta sellaista menettelyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.43 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Alkoholilain käsittely näyttää täällä salissa hyvin sen, kuinka vaikea asia se on. Minua tässä ihmetyttää erityisesti se, että kun sosiaali- ja terveysvaliokunnassa on paljon asiantuntijoita kuultu, niin siellä on ollut aika yksiselitteinen kanta tämän lain vaikutuksista ja niistä terveysriskeistä, mitä tämä tuo tullessaan, ja kun tämän salin pitäisi kuunnella näitä asiantuntijoita, niin nyt näyttää, että tämä asiantuntijakuuleminen ei ole nyt tässä vaikuttanut tähän terveyspuoleen.

Toinen kysymys, mikä minua tässä mietityttää myös, on se, että EU-oikeusulottuvuutta eli tätä valmistustapakysymystä ei ole kunnolla selvitetty tässä. Olisi nyt voinut ajatella, että nämä olisi tehty loppuun ja sitten arvioitu näitten osalta, mikä on oikea tapa tehdä. Itse näen, että tässä on tämä terveysongelma, joka on todella iso. Sitten on tämä valmistustapaongelma, joka tuo ongelmia tämän lain säätämisen osalta. Ja sitten, jos arvioidaan sitä alkoholin saatavuutta Suomessa, niin sehän on käytännössä nyt jo tietyllä tavalla ruokakauppojen yhteydessä, kun Alkon liikkeet ovat näissä ostoskeskuksissa ja muissa. Käytännössä alkoholia kyllä Suomessa saa. Niin kuin täällä aikaisemmin on tullut hyvin esiin, alkoholin saanti ei ole ongelma, vaan se käyttö on se ongelma, ja tässäkin nyt sitten tätä vaan mahdollistetaan enemmän.

Vielä sitten kaiken kaikkiaan tämä yksi juonne, joka tästä johtuu, on se, että kyllä Alkon asema tulee tässä todella muuttumaan. Tulee käymään niin, että meillä Alkon asema muuttuu pikkuhiljaa kokonaan ja meillä ei tule olemaan tällaista toimijaa jatkossa. Siinä mielessä en näe sille kehitykselle oikein hyviä lopputulemia.

Tässä mielessä olen sitä mieltä, mitä täällä edustajat Lindén ja Asell ja Räsänen ja muut ovat olleet, että tätä lakia ei tulisi hyväksyä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

17.45 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Olipa hyvä, että tässä entiset pääministeripuolueet keskusta ja sosiaalidemokraatit olivat äänessä. Nimittäin jos lähtee vaikka tästä EU-oikeudellisesta kulmasta, joka tässä nyt on noussut kyseeseen kummankin pääministeripuolueen aikana, [Lauri Lylyn välihuuto] niin meillä oli tämä valmistustaparajointi olemassa, silloin sitä ei korjattu, ja silloin siitä ei jouduttu sakkorangaistuksiin. Miksi nyt joutuisimme? Minä en oikein ymmärrä tätä argumenttia siitä, koska tämä rajoitin on pidempään ollut olemassa suomalaisessa alkoholipolitiikassa EU:hun liittymisen jälkeen kuin sitten ilman tätä rajoitinta.

Toisekseen, arvoisa puhemies, edustaja Kemppi ei tainnut olla vielä silloin eduskunnassa, kun todellakin viimeksi tätä käytiin läpi, [Hilkka Kemppi pyytää vastauspuheenvuo-

Punkt i protokollet PR 58/2024 rd

roa] ja itse asiassa ei myöskään edustaja Lyly. Ja nimenomaan näillä asiantuntijoilla oli silloinkin edellisessä keskustelussa aivan samat argumentit. Silloin sanottiin, THL sanoi, jopa kuuden prosentin kokonaiskulutuksen noususta. Mitä kävi? 11 prosenttia ollaan tultu alaspäin. Joten tietyllä lailla asiantuntijat ovat aivan samaa mieltä niin edellisellä kerralla kuin tälläkin kerralla, ja minä en usko siihen, että jos me taas kerran nostetaan alkoholin verotusta, niin yhtäkkiä taas kokonaiskulutus lähtisi nousuun. Ei se vaan ole enää ollut Suomessa 2000-luvulla minkäänlainen argumentti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Puhujalista on verrattain lyhyt, joten emme tässä vaiheessa avaa debattia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

17.46 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Minun oli otettava toinen puheenvuoro tähän, koska ihmettelen vähän kyllä sitä, että todellakin keskustan puolelta tuon tuostakin kuuluu ”kristillisdemokraatit” ja väitteinä, että me olisimme tätä olleet esittämässä ja viemässä eteenpäin. Itse asiassa taisi olla keskusta pääministerinä, kun edellisen kerran alkoholin saatavuutta laajennettiin, ja niin kuin sanottu, kristillisdemokraatit ovat vastustaneet tätä esitystä niin Säätytalolla kuin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ja suuressa valiokunnassakin, ja äänestäneet tätä vastaan tässä salissa, ja niin tulemme tekemään seuraavan kerran, kun tästä äänestetään.

Monenlaisia alkoholihaittoja me tiedämme, niin kuin tässä on käyty ansiokkaasti monessa puheenvuorossa läpi. Niin kuin sanottu, vaikka alkoholinkulutus olisi varsin vähäistäkin, niin alkoholi aiheuttaa esimerkiksi niitä syöpätauteja, monenlaista syöpää. Ja kun mietitään kulutusta Euroopassa, niin Euroopassa syöpätautien määrät ovat aivan valtavat. Se on aivan kiistaton tosiasia, että alkoholi lisää syöpiä, ja me tiedämme, että niiden hoitaminen on kallista. Toisaalta me tiedämme Suomessa humalahakuisen juomisen. Minulla ei ole kokemusta, mutta monet ovat sanoneet — ja uskon hyvinkin — että on aivan eri asia ottaa tölkki tai muutama 3,5-prosenttista kuin 5,5- tai 8-prosenttista alkoholia. Ja erityisesti nuorilla, tytöillä, naisilla alkoholin vaikutus elimistöön ja siihen koukuttuminen on oma luku sinänsä, ja se on vielä herkemmin tapahtumassa kuin miesten elimistössä. Puhumatkaakaan siitä, mikä on sitten tilanne raskaana olevien naisten kohdalta — lasten kärsimystä, heidän, jotka ovat siellä kohdussa, tai sitten lapsiperheissä. Me tiedämme kyllä hyvin tämän.

Meillä päivittäistavarakauppa voi hyvin. Varsinkin suuret ketjut voivat hyvin. Heillä menee hyvin ilman miljoonien ja kymmenien miljoonien lisätuloja alkoholista. Niin kuin tuossa edellisessä puheenvuorossa sanoin, niin toivon, että kun näitä perusteluja ja lausuntoja vielä ehkä joku lukee viikonloppuna ja monenlaiseen konsensukseenkin voi vielä muutamassa päivässä päästä, niin ehkä tämä vielä voisi kaatua koko esitys. Mutta olipa esitys mikä tahansa, niin vetoaisin kyllä, että meidän vastuullinen päivittäistavarakauppa — joka on peräänkuuluttanut vastuullisuutta monessakin suhteessa — miettisi myös, mikä on asiakkaiden terveyttä ja hyvinvointivointia edistävä valikoima ja paremminkin laajentaisi niitten mietojen valikoimien laajuutta ja alkoholittomien juomien, laadukkaiden alkoholi-juomien valikoimaa. Aika näyttää. Toivottavasti päästään todellisuudessa parempaan ratkaisuun ja terveyttä ja hyvinvointia edistäviin ratkaisuihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 58/2024 rd

17.50 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä esityshän todella avaisi kaupan markkinoille ja kilpailulle näiden alkoholijuomien osalta, ja asiantuntijalausunnoista voimme sen todeta. Huolimatta edustaja Wallinheimon epäilyistä tämä kyllä lisää kulutusta ja haittoja. Tässähän se tarkoitus onkin, että helpotetaan sitä alkoholijuomien saamista ja ostamista, ja suora jatko sille on kyllä se, että kulutus kasvaa. Toivottavasti ei kasva, näin voimme toki kaikki toivoa, mutta jo tällä hetkellä päivystykset ovat ruuhkautuneita nimenomaan alkoholin vaikutuksen alaisten ihmisten takia. Suomessa on olemassa päivystyksiä, joissa kaikki yöaikaan olevat potilaat ovat alkoholin vaikutuksen alaisina. Kun samaan aikaan tässä salissa yritetään ja hallitus yrittää etsiä niitä keinoja, joilla muun muassa sote-kuluja saataisiin laskuun, niin miksi emme kuuntelisi lääkäreitä, jotka sanovat tämänkin esityksen haittojen olevan suuria? On sanottu — mikä nyt toki ei varmasti toteudu — ettei alkoholia käytettäisi ollenkaan, mutta ilman alkoholia päivystyksissä ei olisi lääkäripulaa. Näin on esimerkiksi lääkäri todennut. Ja kun alkoholin kustannuksista voidaan sanoa, että 1,4 miljardia euroa vuonna 2022 alkoholi tuotti meidän kansantaloudelle, niin ne ovat ihan valtavan isoja summia, jos mietitään, minkälaisessa taloustilanteessa tälläkin hetkellä olemme, joten en näe kyllä kovin järkevänä sitä, että vielä edistämme alkoholinkäyttöä ja sitä kautta myös sitten näitä ongelmia.

Vielä tähän ihan loppuun haluaisin sanoa, että toki henkilölle, joka itse käyttää alkoholia paljon, siinä on paljon terveysriskejä, kuolleisuus on toki sitten suurempi, mutta ottaisiin esiin perheet, lähipiiriin. Alkoholismi vaikuttaa todella isoon joukkoon ihmisiä ja erityisesti näiden alkoholistien lapsiin. Se on kyllä todella julmaa, mitä he joutuvat alkoholistin, vanhemman, lähipiirissä kokemaan hyvin herkässä lapsuuden vaiheessa. Siitä jää elinikäiset jäljet, ja siitä olen tosi huolissani.

En kannata tätä hallituksen esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.53 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Pyysin toisen puheenvuoron tähän keskusteluun kuultuani äsken edustajakollega Wallinheimon puheenvuoron. Haluan nyt korostaa itse, että en väitä, että tämä nyt tekeillä oleva muutos eli vahvemman alkoholin myyntipaikkojen lisääminen 17-kertaisesti, siis lukumääräisesti, lopputuloksena tuottaisi sen, että alkoholin kokonaiskulutus kasvaa, koska siihen ilmiöön vaikuttaa moni asia. Mutta itsessään tämä tarjonnan lisääminen on tietysti sitä lopputulosta, sitä käytön määrää, kasvattava.

Mutta yhteiskunnassa tapahtuu muita asioita, kuten edustaja Wallinheimo itsekin totesi, esimerkiksi verotus, elämäntapojen muutos, ehkä kenties raittiiden elämäntapojen arvostuksen nousu, meidän työ kulttuurin muutos, jossa on siirrytty yhä enemmän tietotyöhön, mikä tarkoittaa omalla tavallaan sitä — esimerkiksi Ranskassa on nähty — että sillä on nimenomaan ollut vaikutus siihen, että alkoholin kokonaiskulutus tavallaan itsestään on kääntynyt alhaisempaan suuntaan. Siellä jo ehkä 15 vuotta sitten tämä trendi oli näkyvissä. Siitä oli aikanaan Yhteiskuntapolitiikka-lehdessä, jonka aikaisempi nimikin oli Alkoholi-politiikka, erinomainen katsausartikkeli.

Mutta sitten tullaan tietenkin siihen asiaan, että jos me emme tekisi tätä jakelun lisäämistä, niin näiden muiden trendien vaikutuksesta, joita äsken mainitsin, alkoholinkulutus vähenisi sitten enemmän kuin se vähenee, jos me samaan aikaan teemme tämän. Tietysti joku voi ajatella tämä nyt on tämmöistä hiusten halkomista. Mutta tiedän edustaja Wallin-

Punkt i protokollet PR 58/2024 rd

heimon paitsi komean urheilu-uran tehneeksi mieheksi myös lukuisia yliopistollisia tutkimuksia suorittaneeksi henkilöksi, joten pystyn minusta tämmöistäkin väittelyä tässä käymään.

Mutta kun lähdin tuossa itse katsomaan äkkiä kännykästä, mikä mahtaisi nyt olla Ranskan kokonaiskulutus tällä hetkellä, niin törmäsin itse asiassa hyvin mielenkiintoiseen artikkeliin, josta nyt ehdin tässä 50 sekuntia lukemaan Suomen Kuvalehdestä: ”Ranskaa on Suomessa usein pidetty sivistyneen alkoholinkäytön mallimaana, josta Suomenkin tulisi ottaa esimerkkiä. Ei ehkä kuitenkaan. Ensimmäisen asiaa käsittelevän poikkitieteellisen ranskalaistutkimuksen mukaan maassa kuolee alkoholin käytön seurauksena 41 000 ihmistä vuodessa ja alkoholi on tupakan jälkeen maan kakkosena kuolinsyytilastoissa. ’Alkoholi on huumausaine, syöpää aiheuttava karsinogeeni ja molekyyliyrkky, jonka käytöstä seuraa joko suoraan tai epäsuorasti ainakin 60 eri sairautta’, todetaan Ranskan kansallisen terveys- ja lääketutkimusinstituutin Insermin raportissa.” Sitten tämä jatkuu pitkään.

Tämä on kenties Wallinheimollekin tuttu artikkeli. Mutta eihän meidän oikeasti ole syytä ihannoida millään tavalla sitä niin sanottua eurooppalaista alkoholikulttuuria, vaan pyrkiä kaikin keinoin vähentämään Suomessa alkoholinkäyttöä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

17.56 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Siksi tämä onkin maltillinen ja vastuullinen uudistus. Alkoholihaitoista, mistä täällä puhuttiin, 1,4 miljardia — kyllä, se on valtava summa rahaa. Nämä nyt vapautettavat tuotteet: Enpä tiedä, ovatko nämä nyt ihan niitä, jotka aiheuttavat sitten esimerkiksi sairaaloissa näitä tapauksia. Suomen ylivoimaisesti eniten käytetty alkoholi on tietenkin kolmosolut, joka ei kuulu tämän vapautuksen piiriin. Ja taas sitten, jos mennään katsomaan Alkon suosituimpia juomia, siellä on Leijona-viina, eikä sitäkään nyt tällä hetkellä vapauteta. Me vapautamme hyvin maltillisesti tiettyjä vahvempia siidereitä ja vahvempia oluita, jotka itse asiassa aika lailla rupeavat olemaan hifistelijäoluita. Joten tietyllä lailla nyt tämä uudistus, mitä tehdään, voisi jopa sanoa, on semmoisille hifistelijöille, jotka vähän tykkäävät esimerkiksi oluen mausta, joka on parhaimmillaan 6:n, 7:n, 8:n prosentin luokassa, koska sitä keinotekoisesti alennetaan 5,5:een. Joten siinäkin suhteessa en usko, että me tapaamme tämän uudistuksen jälkeen niitä ihmisiä, jotka tulevat alkoholimyrkytyksessä vaikka sairaaloihin, että se olisi nimenomaan näistä alkoholituotteista — he juovat kolmosolutta tai sitten viinaa tai sitten jopa ihan jotain muutakin ainetta — tai sitten yleensäkin, että tämän uudistuksen takia kokonaiskulutus nousisi. Tämä on aika lailla kyllä targetoitu semmoisille ihmisille, jotka tykkäävät maistella sitten vähän ehkä heidän mielestään paremman makuisia tuotteita.

Riksdagen avslutade debatten.

Första behandlingen av lagförslaget avslutades.